

Spørreliste nr. 236

OPPDRADELSE FØR OG NÅ

Den som besvarer listen er innforstått med at svaret blir arkivert (anonymt) og blir brukt av forskere i dag og i fremtiden. Brukere av materialet må forplikte seg til å verne opphavspersonens og eventuelt andre personers integritet.

Hvordan barn skal oppdras er et mye diskutert emne. Både i dag og i tidligere tider har det vært forskjellige syn på hvordan det er riktig å behandle barn og hva som skal til for at barna skal få gode liv som voksne. De vanligste oppfatningene om barn og barndom og de vanligste måtene å behandle barn på, har endret seg over tid. I denne spørrelisten spør vi etter dine erfaringer med oppdragelse fra tre sammenhenger: Hvordan ble du selv oppdratt? Hvordan har du opplevd det å oppdra barn? Hvordan ser du at dagens foreldre oppdrar barn?

Vi vil gjerne høre både om oppdragelsen i hjemmet og på skolen. Emnet er stort og vi forventer ikke at du skal skrive ned absolutt alle minner som har noe med oppdagelse å gjøre, men fokuser gjerne på konkrete episoder som du mener er talende for hvordan barn ble/blir oppdratt (uten navn). Vi har laget en liste med stikkord og spørsmål som du kan bruke som en støtte for skriveingen. Skriv gjerne ut over spørsmålene.

Hvordan ble du oppdratt?

I hjemmet:

Det er vel ikke så vanlig at foreldre *bare* er strenge eller *bare* er milde. Hva var dine foreldre strenge på og hvor ga de større slingringsmonn?

Hvordan stilte de krav til at du skulle

- hjelpe til hjemme?
- passe tiden?
- holde deg ren og tørr?
- ha bordskikk?
- kontrollere sinne og andre følelser?
- bli uavhengig og klare deg selv?

- trene opp ferdigheter (innen idrett, musikk eller annet)?
- være høflig og grei mot andre?

Hva ble forventet av lydighet?

Hva ble forventet av lydløshet?

Har du inntrykk av at foreldrene dine hadde klare og bestemte mål for oppdragelsen?

Det er vel ikke til å unngå at det oppstår konflikter mellom voksne og barn, for eksempel

- når barn ikke vil spise maten de får servert
- når barn ikke vil oppføre seg ordentlig på offentlige steder
- når barn krangler eller bråker for mye for lenge
- når barn vil gjøre farlige ting

Kan du huske noen slike konflikter fra din egen oppvekst? Hva handlet de om? Hvordan ble konfliktene taklet?

Da du vokste opp, kunne man true eller skremme barn for å få dem til å oppføre seg ordentlig? Fantes det noen faste uttrykk som ble brukt? Kunne man straffe barn? Hvordan ble de i så fall straffet og hva ble de straffet for? Prøvde man bevisst å få barn til å skamme seg? Hva kunne man kalle barn som ikke oppførte seg bra?

NEG har tidligere spurt om disiplin og orden på skolen, i spørreliste 149 "DA KLOKKA KLANG" (2002). Dere som besvarte denne spørrelisten ber vi bære over med at vi stiller noen av de samme spørsmålene en gang til.

På skolen:

Hva gjorde lærerne for å få barna til å arbeide?

Hvilke kunnskaper fikk fremstå som de viktigste?

Hvordan formidlet lærerne verdier og holdninger?

Kan du huske om det hendte at du ble glad i en lærer eller at du ble redd for en lærer?

Hva var i så fall bakgrunnen?

Hva gjorde lærerne for å holde ro og orden i klasserommet?

Brukte de straff eller trusler?

Hva kunne de si til urolige barn?

Hvordan behandlet de barn som hadde vanskelig for å lære?

Ble elever satt i skammekrok?

Hvordan var det å få brev med hjem?

Hva skjedde på overlærerens kontor?

Var det lærere som brukte sarkasme, nedsettende bemerkninger eller liknende for å henge ut elever?

Frem til 1936 kunne skolen gi elever en formell fysisk avstraffelse med spanskrør eller liknende. Alle slike straffer skulle bevitnes og protokollføres. Hvis du har levd så

lenge at du husker skolen fra før 1936, vil vi gjerne vite hva du husker om slik formell avstraffelse. Ble det praktisert på din skole? Hvordan foregikk det i så fall?

Hvordan har du oppdratt barn?

Å oppdra barn er vel aldri noen enkel oppgave. Hva har du selv gjort for å prøve å gi barn en god start på livet? Hva har du prøvd å passe på i oppdragelsen? Hva syns du har vært utfordrende?

Hvordan har du lært å oppdra barn? Har du søkt råd i vanskelige spørsmål? I så fall, hos hvem? Om hva?

Hvordan oppdras barn i dag?

I den siste delen av spørrelisten ber vi deg vende oppmerksomheten mot hvordan dagens foreldre behandler barna. Du kan gjerne se tilbake på det du har skrevet om oppdragelsen du selv fikk. Hva likner og hva er annerledes.

I dag vil nok mange mene at en bør unngå å straffe eller skremme barn. Konflikter mellom barn og voksne vil likevel oppstå. Hvordan takler dagens foreldre slike konflikter? Gi gjerne konkrete eksempler (uten navn).

Hvordan snakker dagens foreldre om det å oppdra barn? Hvilke ord bruker de om barn som trenger oppdragelse? Tenk på småbarnsforeldre du kjenner godt. Har du inntrykk av at de har klare eller bestemte mål for oppdragelsen?